Elkarreraginak gelan: talde elkarreragileak

Ikaskuntza Komunitateetan gelek bidea ematen dute proposatutako helburua guztiak lortu ahal izateko beharrezkoak diren baliabide guztiak izan ditzaten. Ikasleak denbora guztian ikasten egotea eta ohiko baliabideekin ikasten dena baino gehiago ikastea da helburua, zailtasun gehien dituztenek besteen lanaz aprobetxatu ahal izatea, lehenago amaitzen duenak edo jarduera ulertu duenak besteari azaltzea (ez egitea).

Gaur egungo informazio-gizartean, sare-lana eta informazioa aukeratu eta prozesatzeko gaitasunak hain garrantzitsuak direnean, pertsona guztiek ditugun komunikazioko eta ekintzako gaitasunetan oinarritutako ikaskuntzak dirudi eskaera berriei erantzuteko egokiena. Informazioa aukeratu eta prozesatzeko gaitasun horiek hobeto garatzen dira hausnarketa eragiten duen elkarrizketa batean. Zerbait hobeto ikasten dugu azaltzen dugunean edo duela gutxi ulertu duen norbaitek azaltzen digunean, hark gogoan baititu erabili dituen estrategiak. Testu bat hobeto ulertzen dugu eta gehiago motibatzen gaitu testu bera irakurri duten pertsonekin hitz egiten dugunean. Ikaskuntza dialogikoak gelan nahiz gelatik kanpo hausnarketako elkarrizketa hori suspertzen duten elkarreraginen sustapenean jartzen du enfasi berezia.

Elkarreragin horiek ahalbidetzeko talde heterogeneoak bultzatzen dira eta hauetan heldu batek baino gehiagok dinamizatuko du ikasleen lana. Helburua ez da ikasleak beren zailtasunen arabera banatzea, aitzitik, gela barruan haien ikaskuntzak sustatzea da. Zentzu horretan antolamendu bereizgarri bat dira talde elkarreragileak.

Talde hauek sortzeko, gela 4 ikasle-taldetan banatzen da, betiere generoari nahiz ikaskuntza-mailari edo kultura-jatorriari dagokienez heterogeneoak izatea kontuan hartuta. Taldeen kopurua aldatu egingo da gelaren ezaugarrien eta ikasleen adinaren arabera (talde bakoitzeko 4 edo 5 haur Haur Hezkuntzan eta 6 edo 7 Bigarren Hezkuntzan). Saio batean edo bitan talde-kopurua bezainbeste jarduera egiteko antolatzen dira. Jarduera bakoitza boluntario baten tutoretzapean egongo da eta talde guztiak jarduera batetik beste batera pasatzen dira guztietatik pasatu arte, boluntarioa toki batean finkaturik geratuko delarik. Jarduera guztiek xede komun bat dute, bakoitzak helburu espezifiko desberdinak izan ditzakeen arren. Gomendagarria litzateke saio bakoitzean talde bakoitzak jarduera hori baino gehiago burutzea. Horretarako, programatzen diren jarduerek ezin dute luzeegiak izan, arretari eta motibazio-mailari eutsi ahal izan diezaieten.

Ekintzak taldeko jarduera gisa edo jarduera indibidual gisa programa daitezke.

Lehen kasuan, jarduera diseinatzean ikasle bakoitzak egin beharreko zereginen arteko elkarren mendetasuna zehazten da eta, beraz, jarduera arrakastaz burutu ahal izateko eman behar den elkarreragin-mota bat bermatzen da.

Bigarren kasuan jarduera indibidualak taldean egitea planteatzen da. Kasu honetan bakoitzak bere jarduera burutzen du eta elkarrenganako laguntza sustatzen da, alegia batzuek besteei nola egiten ari diren azaltzea, sortzen diren zalantzak argitzea, etab.; hau da, bakoitzak jarduera solidaritatezko giro batean ahalik eta ondoen burutu ahal izan dezan beharrezkoak diren elkarreraginak.

Talde bakoitzean boluntarioak arreta handiagoz jarrai dezake ikasle bakoitzaren lanaren garapena, zailtasunak identifika ditzake eta elkarri lagunduz konpontzea bultza dezake, egiteko dagoen lana ugalduz, elkarreraginak aberastuz eta ikasleek dinamismoarekiko duten zaletasunarekin konektatuz.

Gelako arduradun den irakaslea izango da jarduerak lortu behar diren curriculum-helburu batzuen inguruan programatu, saioa dinamizatu eta denborak koordinatuko dituena.

Taldeetan sortzen den dinamikak ikasle guztiak norberaren ikaskuntzaren arduradun sentitzea ziurtatzen du, bai eta ikaskideen ikaskuntzaren arduradun sentitzea ere. Talde elkarreragileetan rolen aldaketa suspertzen da: ikasleek irakatsi eta beste batzuetan beren ikaskideengandik ikas dezakete. Berdintasunezko elkarrizketan oinarrituz ikasleek elkarri laguntzen, ahaleginak banatzen, gauzak modu ahalik eta eraginkorrenean azaltzen, animatzen, eztabaidatzen eta solidario izaten ikasten dute.

Horrela, dinamika berean, bi garapen izaten dira: solidaritatea edo beste kulturekiko eta aniztasunarekiko errespetua bezalako baloreen ikaskuntza (elkarri laguntzea), eta ikaskuntza instrumentala, laguntza jasotzen duena nahiz azalpena emanez laguntzen duena, biak, ikasten ari baitira. Horrela eskola-errendimenduen maila gorenera irits daiteke.

Saio bakoitzaren ondoren egindako jarduerei eta horiek taldeetan lantzeko moduari buruzko balorazioak egin daitezke, gelako alderdi metodologikoetan etengabeko hobekuntzak edo berrikuntzak sartzeko xedez. Horrek irakaslearen eta boluntarioen artean koordinazioa izatea eskatzen du eta, gela barruan, koordinazio hori konplizitate handi batean eta haurren ikaskuntzarekiko ilusioa eta itxaropen handia banatzean islatuko da.

Boluntarioen parte-hartzeak, beste baliabide bat izateaz gain, estilo, ezagutza edo harremanak izateko modu anitz ekartzen ditu. Prestakuntza eta esperientzia desberdinak izandako pertsonak dira eta, beraz, klaustroak egin ditzakeenak ez bezalako ekarpen desberdinak egin ditzakete. Boluntarioen parte-hartzeak, gainera, burututako jardueretan sormena handiagoa izatea eta irakaslearen eta boluntarioen arteko lankidetzaren bitartez hobeto irakasteko modua etengabe bilatzea ere sustatzen du. Halaber, zerbaitetan borondatez parte hartzen duen pertsona baten solidaritate-, gogo- eta ilusio-plus bat ekartzen du, ikasleei dagokienez itxaropen handiak sortzen dituzte, bereziki zailtasun gehien dituztenekin, eta haiengan beren ikaskuntza-prozesuari ekiteko gaitasun eta alderdi edo ikuspegi desberdinak aurkitzen laguntzen dute. Boluntarioak zenbat eta desberdinagoak izan, orduan eta aberatsagoa izango da elkarreragina eta orduan eta errealitate gehiago barne hartuko ditu.

Boluntarioen parte-hartzea mugatua da beren ahalmenen arabera (pertsona bat astean egun batez egon daiteke, beste batzuk arratsaldero edo arratsalde batzuetan, etab.), baina sistematikoa izan behar du eta konpromiso bat eskatzen du.

Talde heterogeneoen bitartez guztien ikaskuntza indartzen da, inolako diskriminazio-motarik gabe, gela bereziak edo kanpoko unitateak sortuz problematikotzat, liskargiletzat, moteltzat edo ikaskuntza-zailtasunak dituzten ikasletzat hartzen diren haurrei eman nahi zaizkien irtenbide partzialak gainditu. Ikasleei etiketak jartzeak eta gaitzat hartzen direnak gaitasun gutxiago dutenengandik bereizteak hezkuntza-desberdintasuneko egoera bat eragiten dute, gizarte-talde eta kultura desberdinen artean dauden gizarte-desberdintasunak kopiatuz.

Ikasleak mailen edo erritmoen arabera taldekatzen direnean, hau da, taldekatze malguak direlakoak egiten direnean, ondorioak oso txarrak dira. Ikaskuntza-zailtasunak dituzten ikasletzat hartzen direnengan proiektatzen diren itxaropen urriek, gainerako ikasleen eta komunitatearen aldetik jasotzen duten deskalifikazioarekin batera, barneratu egiten dira maiz, eskola-porrota eraginez. Talde bizkorrenen eta motelenen arteko tartea handitu egiten da urtetik urtera, kultura nagusiko ikasleen eta gutxiengoan dauden kulturetako ikasleen arteko tartea bezala. Ez da harritzekoa, kasu honetan, galtzen ateratzen dena bihurritzea eta gatazken eta bizikidetza-arazoen protagonista izaten amaitzea.

Guztion arteko ikaskuntza bermatzen denean eta lehiakortasuna solidaritateak ordezten duenean, jatorri desberdinetako ikasleen eta familien arteko bizikidetza-

arazoak desagertu egiten dira arian-arian eta guztion artean gabezia-ikuskerak edo ideia arrazistak gainditzen laguntzen da.

Komunitatean bizikidetza baketsua ez da inposatzen, aitzitik, gelaren eraldakuntza horrekin jarraitzeko beharrezko baldintzatzat hartzen da; eraldakuntza hori beren bizitzarako positiboa dela ikusten baitute.